

De facto-staters uppkomst och etablering

En fallstudie av de facto-staten Abchazien

Rita Grundin
Anna Lundin

Abstract

Sedan Sovjetunionens fall har Sydkaukasus drabbats av en rad allvarliga konflikter. En av de allvarligaste och mest komplicerade konflikterna har utspelat sig i Abchazien i de nordvästra delarna av Georgien. Sedan kriget i början av 1990-talet har konflikten varit frusen.

Pegg är en av de första och få att definiera begreppet de facto-stat, som är områden vilka i praktiken fungerar som självständiga stater men som inte är erkända av det internationella samhället och alltså saknar suveränitet. Vi applicerar Cornells teori om autonomi som bidragande faktor till konflikt och de facto-begreppet på Abchazien. Dessutom går vi igenom Peggs faktorer som gynnar uppkomsten av de facto-stater. I vår fallstudie granskar vi även internationella aktörers roller, och då främst Ryssland och deras fredsbevarande styrkors påverkan.

Vårt resultat är att autonomi har bidragit till konfliktens framväxt, och konflikten har i sin tur möjliggjort de facto-statens uppkomst i Abchazien.

Nyckelord: Georgien, Abchazien, de facto-stater, autonomi, etniska konflikter

Tack till:

Dimitri Manjavidze, viceminister på Ministeriet För Konfliktlösning.

Hans Gunnar Adén, Sveriges ambassadör i Georgien.

Louise Bermsjö, Sida i Georgien.

Annika Karlsson, Kvinna till Kvinna.

Stina Magnusson, Kvinna till Kvinna.

Ketevan Vasjahidze, Eurasia Foundation.

Anders Tharsgaard, Danish Refugee Council.

David Womble, World Vision.

Rita Margania, abchazisk IDP från Abchazien, Norwegian Refugee Council.

Lali Santeladze Norwegian Refugee Council.

Subhan Ahmador, Norwegian Refugee Council.

Manana Gabasjvili, Norwegian Refugee Council.

Tea Janasjia, georgisk IDP från Abchazien, arbetar för Abchaziens exilregering.

Roin Janasjia, georgisk IDP från Abchazien och ledamot i Georgiens parlament.

Eliso Gvasalia, georgisk IDP, arbetar för UNOMIG.

Karta från Kartcentrum, 1988, *Lantmäteriets Världsatlas*. Gävle: Kartcentrum.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Problemformulering	2
1.2	Metod och material.....	2
1.3	Begreppsdefinitioner	2
1.3.1	De facto-stat	3
1.3.2	Autonomi	5
1.3.3	Etnicitet.....	6
1.3.4	Etnisk konflikt.....	6
2	Bakgrund	8
3	De facto-stater.....	10
3.1	Makrofaktorer som främjar de facto-stater.....	10
3.1.1	Uti possidetis	10
3.1.2	Suveränitet.....	10
3.1.3	Skifte från empiriskt till juridiskt baserad statsstatus	11
3.1.4	Erkännandepolicies.....	11
3.1.5	Svaga stater	11
3.1.6	Självbestämmande	12
3.2	Mikrofaktorer som främjar de facto-stater	12
3.2.1	Invasion av främmande makt	12
3.2.2	Externa politiska intressen i att skapa en de facto-stat	13
3.2.3	Försök till utträde	13
3.2.4	FN:s roll i frysningen av status quo.....	14
3.2.5	Andra de facto-stater som förebilder.....	14
3.3	Autonomins roll i konflikter	15
3.3.1	Skillnader och likheter mellan autonoma regioner och stater.....	15
3.3.2	Autonomins styrkor	16
3.3.3	Autonomins svagheter	16
3.3.4	Autonomi i Sydkaukasus	17
3.4	Demografins påverkan.....	17
3.5	De facto-stater i det internationella samhället	18
3.5.1	Internationella samhällets reaktion på de facto-stater	18
3.5.2	De facto-stater och internationell juridik	18
3.5.3	Organiserad brottslighet.....	19
4	Internationella aktörer	20

4.1	Förenta Nationerna.....	20
4.2	Nato	21
4.3	USA	21
4.4	Europeiska Unionen	21
4.5	Oberoende Staters Samväldet	22
4.6	Ryssland.....	22
4.6.1	Politiskt, ekonomiskt och militärt ryskt stöd till Abchazien.....	22
4.6.2	Ryska fredsbevarande styrkor	23
5	Avslutande reflektioner	25
5.1	Slutsatser.....	25
5.2	Tankar kring framtiden.....	25
5.3	Förslag till framtida forskning	26
6	Referenser	27
6.1	Litteratur	27
6.2	Intervjuer.....	28

1 Inledning

Abchazien är en förhållandevis liten region i nordvästra Georgien som befolkas av en mängd olika nationaliteter såsom ryssar, georgier, greker, armenier samt abchazier, som är den folkgrupp som gett namn åt regionen. I vissa avseenden är skillnaderna mellan abchazierna och georgierna stora, abchazierna har exempelvis ett eget språk och alfabet som tillhör en annan språkgrupp än georgiskan, men det finns även stora likheter.

En berättelse vi fick höra flera gånger under vår resa till Georgien handlar om skapelsen. Efter att ha skapat världen delade Gud ut dess länder till olika nationaliteter. Georgierna missade chansen att välja land då de vid tidpunkten var upptagna med en ”supra”, en traditionell georgisk festmåltid med vin och sång. Det gästvänliga folket bjöd in Gud till festen, som hade så trevligt att han bestämde sig för att ge georgierna ett speciellt område som han egentligen sparat åt sig själv. Det var paradiset georgierna fick till sitt land. Samma berättelse återfinns även i Abchazien, enda skillnaden är vilket som är paradiset på jorden - Georgien eller Abchazien! Numer är paradiset dock inte det första man tänker på då utvecklingen i regionen sedan Sovjetunionens fall varit präglad av krig med materiella förluster och stort mänskligt lidande som följd.

För många är Georgien mest känt som Stalins födelseland, så mycket mer vet de flesta kanske inte. I dagens globaliserade värld spelar Sydkaukasus en alltmer betydande roll, till stor del beroende på deras geografiska läge. Sydkaukasus ligger mellan Europa och Asien, norr och söder, öst och väst och är även en mötespunkt för fyra världsreligioner. Området har kommit att spela en betydande roll i den internationella säkerhetspolitiken i samband med kriget mot terrorism. USA:s och Natos operationer i Afghanistan och Irak har varit beroende av samarbete med Georgien vilket har bidragit till en förnyad aktualitet för landet. Även EU har visat intresse då de senaste utvidgningarna har gjort Georgien till grannland med unionen. I dagsläget finns alltså olösta väpnade konflikter längs EU:s gränser, vilket vi anser är något som borde uppmärksammas. Vi har därför valt att skriva om konflikten mellan Georgien och utbrytarregionen Abchazien. Georgien har en lång och händelserik historia och för tillfället sker mycket på det politiska planet i samband med det nyutlysta valet och Georgiens närmande mot EU och Nato. Med tanke på uppsatsens begränsade omfattning är detta dock inget vi kommer att beröra närmare, då vi främst fokuserar på konflikten i Abchazien och de facto-staten den förde med sig blir Sovjetunionens fall och fram till nutid en naturlig tidsavgränsning.

1.1 Problemformulering

När vi började läsa in oss på litteratur om Georgien och Abchazien insåg vi att de facto-stater är ett nytt och relativt outforskat begrepp som främst har applicerats på bl.a. Eritrea, Taiwan och Somaliland. Begreppet har sällan applicerats på de i praktiken självständiga områdena i forna Sovjetunionen som dock passar väl in på beskrivningen. Därför har vi valt att använda oss av frågeställningen:

Vilka faktorer har påverkat uppkomsten och etablerandet av de facto-staten Abchazien?

1.2 Metod och material

Vi har valt att göra en fallstudie om konflikten i Abchazien. Till största del är studien teorikonsumerande, d.v.s. det enskilda fallet står i centrum (Esaïasson et al 2007 s. 42).

Vårt material utgörs främst av sekundärkällor i form av böcker och artiklar, men vi har även skapat eget primärmaterial genom intervjuer. Dessa skedde på plats i Georgiens huvudstad Tbilisi. Alla utom en skedde på svenska eller engelska och då behövdes alltså ingen tolk. Undantaget var Roin Janasjia, ledamot i Georgiens parlament, som talade georgiska och hans dotter Tea Janasjia tolkade till engelska åt oss. Vi använde oss av semistrukturerade intervjuer, dvs. vi hade förberett frågor men lät även intervjupersonerna tala fritt.

När det gäller känslomässigt laddade ämnen såsom konflikten i Abchazien är det särskilt viktigt att vara källkritisk och hela tiden försöka bedöma huruvida källor är oberoende och tillförlitliga. Vad gäller litteraturen har vi försökt göra detta genom att använda oss främst av akademisk litteratur med olika teoretiska perspektiv och när det gäller intervjuerna har vi varit väl medvetna om att en del av intervjupersonerna är att betrakta som partiska och tagit hänsyn till detta. Vi har fått en ganska samstämmig bild av händelseförloppet och anser därför att våra källor är tillförlitliga. Vi har även talat med förstahandskällor vilket ökar graden av oberoende (Esaïasson et al 2007 s. 318-319).

1.3 Begreppsdefinitioner

Då de facto-stat är ett relativt nytt begrepp (om än inte nödvändigtvis ett nytt fenomen i praktiken då det givetvis existerat de facto-stater innan begreppet kom till), är det viktigt att tydligt redogöra för vad vi menar med begreppet de facto-

stat. Vi kommer även definiera andra begrepp som är viktiga för förståelsen av vår uppsats. Dessa är autonomi, etnicitet och etnisk konflikt.

1.3.1 De facto-stat

Vi kommer främst att använda oss av Scott Peggs definitioner i *International Society and the De Facto State*, då Peggs bok från 1998 var den första som behandlade de facto-staten från ett teoretiskt perspektiv. Dov Lynchs *Engaging Eurasia's Separatist States - Unresolved Conflicts and De Facto States* använder till stor del Peggs definition men lägger till vissa användbara kommentarer.

Pegg anser (1998 s. 250) att man med hjälp av tio teoretiska kriterier kan åtskilja de facto-stater från andra typer av aktörer i det internationella samhället. Pegg bygger delvis sin definition på de krav som internationell lag ställer på statsstatus. De kriterier han använder sig av utmärker idealet för de facto-staten, och kan därför variera något från fall till fall i verkligheten.

	Generellt fokus	Specifikt fokus
1	Kapacitet	De facto-stater kontra maktvakuum eller en statslös situation.
2	Kapacitet	De facto-stater kontra uppror, terrorister, sporadiskt våld och slumpartad banditism.
3	Kapacitet	Uthållighet.
4	Mål	Det finns ett mål, målet är suveränitet som konstitutionell självständighet.
5	Mål	Utträde kontra emigration; behovet av territoriellt berättigande.
6	Åtskillnad	De facto-stater kontra marionettstater.
7	Åtskillnad	De facto-stater kontra fredliga utträdesrörelser
8	Åtskillnad	De facto-stater kontra andra ickesuveräna enheter med större internationell legitimitet.
9	Åtskillnad	De facto-stater kontra förhastat erkännande av koloniala frihetsrörelser.
10	Legitimitet, sannolikhet för framgång eller erkännande	Demokratisk ansvarsskyldighet.

Vad gäller kriterium 1 så är enbart det faktum att en stat inte kontrollerar hela sitt territorium inte tecken på att det finns en de facto-stat, utan maktvakuum, oorganiserade statskick, områden kontrollerade av lokala ledare, statslösa situationer och liknande räknas inte som de facto-stater (Pegg 1998 s. 28).

Kriterium 2 särskiljer de facto-staten från andra grupper och situationer såsom terrorister, uppror, sporadiskt våld och dylikt. Då de facto-staten är en politisk

enhet med organiserat politiskt ledarskap som försöker erbjuda service och tjänster till en viss befolkning på ett givet territorium med suveränitet som det slutgiltiga målet ska de inte förväxlas med knarkbaroner, banditer eller kvasipolitiska grupper vars mål är att profitera genom vinst, plundring eller skatter. De facto-staten skiljer sig från dessa grupper genom sina mål (politiska kontra finansiella eller andra ickepolitiska mål), sin kapacitet (att erbjuda någon form av statliga tjänster kontra utsugning) och nivån på det folkliga stödet (som är högre i de facto-staten) (Pegg 1998 s. 28-29). Att särskilja de facto-stater från terrorister och sporadiska uppror är inte lika enkelt. Alla dessa grupper kan ha samma politiska mål och åtnjuta folkligt stöd. Det som särskiljer de facto-staterna är deras kapacitet (Pegg 1998 s. 30).

Vad gäller kriterium 3 som rör uthållighet sätter Pegg en gräns på minst två år för att det ska röra sig om en de facto-stat (1998 s. 32).

Såsom nämnts i kriterium 2 särskiljer sig de facto-stater från grupper som saknar politiska mål, men kriterium 4 påpekar även att de särskiljer sig från andra politiska grupper med andra mål än full suveränitet (Pegg 1998 s. 32-33). De facto-stater är inte heller detsamma som revolutioner, de första vill träda ur en existerande stat och skapa sin egna suveräna stat, medan de senare vill ta över en existerande stat (Pegg 1998 s. 33-34).

Det 5:e kriteriet rör skillnaden mellan utträde och emigration, som är när missnöjda personer försöker lämna en existerande stat, men utan att göra anspråk på dess territorium. De facto-stater hävdar rätten till ett visst stycke land när de söker suveränitet, alltså måste de rättfärdiga sina krav på just det territoriet (Pegg 1998 s. 35).

Kriterium 6 särskiljer de facto-stater från marionettstater, dvs. formella stater som står under kontroll utifrån. Det som främst skiljer de facto-staterna från marionettstaterna är att de förras ledare har kommit till makten genom inhemsk förmåga och stöd från befolkningen (Pegg 1998 s. 35-36).

I kriterium 7 tar Pegg upp skillnaden mellan fredliga utträdesrörelser och de facto-stater. När det går fredligt till accepterar alla inblandade parter krav på att upplösa unionen eller federationen. När det gäller de facto-stater brukar det oftast gå mer eller mindre våldsamt till, och den ursprungliga staten accepterar inte de facto-statens krav på utträde (Pegg 1998 s. 36-37).

Kriterium 8 särskiljer de facto-stater från andra enheter med eller utan ifrågasatt suveränitet men med mer internationell legitimitet. Om än de facto-stater i praktiken kan stödjas av andra stater erkänns de officiellt inte av dessa. För att åtnjuta internationellt erkännande bör de facto-staten bli erkända av åtminstone majoriteten av följande fem områden: (1) några av de internationella och regionala stormakterna; (2) den existerande juridiska staten de facto-staten vill lämna (eller åtminstone inga protester mot erkännande från andra stater); (3) grannländerna; (4) majoriteten av länderna i FN:s generalförsamling och (5) globala och regionala internationella organisationer och även kunna delta i dessa. (Pegg 1998 s. 38).

Det 9:e kriteriet handlar om skillnaden mellan att erkänna koloniala frihetsrörelser i förtid och de facto-stater. Frihetsrörelsers krav på egna stater har

ofta erkänts om de krävt frihet från kolonialmakter, medan principen om territoriell integritet har gått före övriga krav på utträde (Pegg 1998 s. 39-40).

Det 10:e och sista kriteriet är närmast ett försök att bedöma de facto-statens legitimitet och sannolikheten för erkännande från det internationella samhället. Särskilt i Europa har demokratisk pluralism, mänskliga rättigheter, grundläggande friheter, rättssäkerhet och skydd för minoriteter blivit krav för erkännande av nya stater. Alltså har de facto-stater med demokratiskt styre större chans att nå framgång än de utan (Pegg 1998 s. 40-42).

Såsom Lynch mycket riktigt påpekar angående Peggs definition av de facto-staten skiljer han på empiriska och juridiska uppfattningar om statsstatus. Då de facto-staten inte är erkänd av andra stater saknar den status på den internationella arenan. Den kan inte ställa juridiska krav på ett visst territorium då detta redan är del av en erkänd stat, men den kan ha ett empiriskt krav på statsstatus. Det mest kända dokumentet om statsstatus är Montevideo Convention on Rights and Duties of States från 1933. I artikel 1 fastslår konventionen att en stat bör ha följande kvalifikationer: (a) en permanent befolkning; (b) ett definierat territorium; (c) styre och (d) kapacitet att ha relationer med andra stater. De första tre kraven anser både Lynch och Pegg att de facto-staterna uppfyller, och det sista kravet anser de facto-staterna själva sig uppfylla, om än denna åsikt inte delas av andra stater (Lynch 2002 s. 834-835, Pegg 1998 s. 26-27). De empiriska kvalifikationerna räcker dock inte för att göra den legitim i det internationella samhället då de facto-staten är illegitim oavsett hur effektiv den är (Pegg 1998 s. 5).

Man bör även skilja på intern och extern suveränitet enligt Lynch. Intern suveränitet betyder att det bara finns ett suveränt styre inom ett givet territorium. Extern suveränitet kan definieras såsom varandes konstitutionellt fristående och inte sammankopplad till ett större konstitutionellt sammanhang (exempelvis federation eller konfederation). De facto-stater må ha intern suveränitet men de saknar extern sådan (Lynch 2004 s. 16).

1.3.2 Autonomi

Litteraturen kring begreppet autonomi är betydligt bredare än litteraturen kring de-facto stater, därmed inte sagt att författarna lyckats enas om en gemensam definition (Potier 2001 s. 54). Uppslagsordet "autonomi" kommer ursprungligen från grekiskans auto (själv) och nomos (lag eller styre) och betyder "rätten att utforma sina egna lagar". Termen används inom en rad olika sociala och juridiska sammanhang och har varierande betydelse beroende på i vilken kontext begreppet används och praktiskt tillämpas (Cornell 2002a s. 8). I teorin är samtliga områden som erhåller någon form av uttrycksfrihet autonoma, således kan vi inte nöja oss med att ge begreppet en enda mening (Potier 2001 s. 54).

Inom internationella relationer syftar autonomi till en viss grad av självstyre för särskilda offentliga församlingar och institutioner samt inkluderar makt att reglera sina egna intressen inom ramen för statens legitima regelverk. I internationell lag definieras begreppet som att delar av en stats territorium har rätt

att styra sig själva utifrån befintliga lagar och stadgar, utan att fullt ut erkännas och fungera som en egen stat. Dessa definitioner syftar till territoriell autonomi vilket inte är den enda politiska förståelsen av begreppet (Cornell 2002a s. 8). En vanlig men felaktig slutsats antar att subjektet för autonomi alltid måste vara en etnisk grupp (Potier 2001 s. 55). Kulturell autonomi innebär specifika rättigheter och skyldigheter för individer tillhörande en viss grupp baserad på religion alternativt andra kulturella skillnader som t.ex. språk eller stamtillhörighet. Den största skillnaden mellan kulturell och territoriell autonomi är att den förstnämnda inte baseras på ett specificerat territorium, emellertid kan den fortfarande vara individ- eller gruppbaserad och antingen frivillig eller obligatorisk.

Enligt en av Steiners autonomidefinitioner ges etniska grupper självstyre och politisk auktoritet över ett särskilt område, med uppgift att fatta beslut i interna frågor till en viss nivå. I uppsatsen definieras autonomi, om inget annat anges, som ett avgränsat område inom en stat vilket erhåller särskild status, speciella rättigheter och institutioner för självstyre (Cornell 2002a s. 8-9).

1.3.3 Etnicitet

Den mångfald som påträffas i Georgien skulle kunna sammanbinda de olika grupperna, men har i detta område snarare skiljt dem åt och lett till konflikter och djupa klyftor med fruktansvärda konsekvenser (Cornell 2000 s. 2). Till följd av detta och det faktum att begreppet idag ges olika mening av olika personer blir en definition av etnicitet nödvändig för förståelsen av situationen i området.

Idag används framför allt två olika definitioner av begreppet etnicitet. Enligt den första snävare och mer populistiska definitionen som oftast används i dagligt tal baseras etniska grupper på etnisk tillhörighet eller språk. I vidare mening, i linje med Horowitz resonemang syftar begreppet etnicitet på alla typer av beskrivande gruppidentiteter. Etniska grupper behöver inte utgöra en självständig stat utan får i många fall nöja sig med kulturella rättigheter såsom t.ex. användandet av det egna modersmålet och liknande affirmativa rättigheter (Varshney 2003 s. 86). Vi kommer i likhet med de flesta samhällsstudier idag att använda oss av den bredare definitionen av begreppet etnicitet.

1.3.4 Etnisk konflikt

Alla konflikter som baseras på medfödda gruppidentiteter, riktiga eller föreställda, såsom exempelvis språk, religion, stam eller kast är enligt en bred definition etniska. Denna breda definition omfattar konflikter såsom den mellan protestanter och katoliker i Nordirland, samt konflikten mellan svarta och vita i USA och Sydafrika (Varshney 2003 s. 86).

Förespråkare för den vidare definitionen menar att oavsett i vilken form en etnisk konflikt kommer till uttryck tycks dess intensitet och varaktighet inte påverkas. Etniska konflikter påverkas i många fall även av ekonomiska faktorer, men vi har i vår uppsats valt att inte gå närmare in på ekonomiska intressen

som orsak till konflikterna. Oavsett interna klasskillnader tenderar faktorer som t.ex. språk och religion att forma politiken hos olika etniska grupper. Klasskonflikter tenderar i stor utsträckning att vara av ekonomisk karaktär (Varshney 2001 s. 365). Även vad gäller etnisk konflikt använder vi oss av den bredare definitionen.

2 Bakgrund

För att kunna ta del av vår uppsats och tillgodogöra sig innehållet på bästa sätt anser vi att man som läsare bör ha viss kunskap kring områdets historia. Därav följer till att börja med en kortare redogörelse av Abchaziens och Georgiens historia. Vi kommer att fokusera på relationerna mellan dessa och den politiska utvecklingen då vi anser detta vara mest relevant för vår studie och förståelsen av den.

Georgien har till stor del formats av sin multietniska karaktär, vilket har präglat skapandet och bidragit till utvecklingen av den georgiska nationen (Cornell 2002a s. 129). Georgien, med 5,5 miljoner invånare, befolkas av ett sjuttiootal olika folkgrupper. Mer än två tredjedelar av landets invånare är etniska georgier samtidigt som en del folkgrupper är mycket små och endast utgör några få procent av befolkningen (King 2001 s. 530, MacFarlane 1997 s. 512). Abchazien befolkades före kriget till 45 % av georgier, 14 % armenier, 12% ryssar och endast 17 % etniska abchazier (vilket motsvarar 1,8 % av Georgiens totala befolkning) (Cornell 2002b s. 263).

Relationen mellan Abchazien och Georgien har alltid varit starkt påverkad av Ryssland och Sovjetunionen. (Hopf 2005 s. 228). Redan år 1772 gjorde Peter den store, den ryska tsaren, sin första expedition in i Sydkaukasus (Cornell 2002a s. 132). Detta kan mycket väl ses som början på den ryska annekteringen av regionen. Georgien var först ett ryskt protektorat men blev år 1800 en del av det ryska imperiet. Abchazien fick behålla sitt självstyre fram till 1864 men upptogs sedan även de under ryskt styre. Innan dess hade Abchazien främst varit ett muslimskt område men under det ryska styret fördrevs de muslimska höglandsabchazierna i stor utsträckning medan de främst kristna låglandsabchazierna fick stanna kvar. Detta ledde till att även Abchazien till största del blev kristet och att antalet etniska abchazier minskade (Cornell 2002b s. 133-134).

År 1921 sovjetifierades Georgien (Suny 1994 s. 209). År 1925 infördes den konstitution vilken fastslog Abchaziens status som rådsrepublik, men 1931 ändrades dess status till en autonom region inom den georgiska republiken (Potier 2001 s. 9). Sovjetunionen var mot alla former av nationalism och i Georgien attackerades både georgisk- och minoritetsnationalism av de sovjetiska ledarna (Cornell 2002a s. 151). Abchazierna förtrycktes i stor utsträckning, de deporterades dock inte i sin helhet såsom många minoriteter i Nordkaukasus under andra världskriget. Abchazien hade dessutom större autonomi under Georgien än de nordkaukasiska autonomierna hade under den ryska rådsrepubliken (Cornell 2002a s. 152). De etniska abchaziernas kontroll över myndigheterna i den autonoma republiken stärktes. Detta ledde till spänningar inom den georgiska multietniska befolkningen, vilken tyckte att abchazierna gavs

överdrivna privilegier och rättigheter. Abchazierna började etablera en stark kontroll över republikens administration och kontrollerade vid slutet av 1970-talet över två tredjedelar av myndigheternas poster. Radikala abchaziska nationalisterna ansåg emellertid att den abchaziska autonomin fortfarande bara fanns på pappret och oroligheter i regionen bröt för första gången på allvar ut i slutet av 1978. Det hade dock funnits spänningar mellan abchazier och georgier under hela Stalintiden (Cornell 2002a s. 153).

The Supreme Soviet of the Abkhaz antog i september 1990 en resolution som unilateralt utnämnde Abchazien till en unionsrepublik, vilket i praktiken innebar att de gick ur Georgien. Denna resolutions giltighet och legitimitet kan dock ifrågasättas då den inte erkändes av Sovjetunionen. De etniska georgierna bojkottade mötet, vilket ledde till att resolutionen inte fick det stöd av två tredjedelar den behövde. Till slut förklarade Georgian Supreme Soviet resolutionen ogiltig enligt artikel 78 i Sovjets konstitution, vilken fastslog att en unionsrepubliks territorium och gränser inte kunde ändras utan samtycke från republikens myndigheter (Cornell 2002a s. 161).

Den 28 oktober 1990 hölls val till Georgian Supreme Soviet. Den nationalistiska ledaren Gamsachurdia vann valet med en kampanj till stor del präglad av krav på skyddandet av georgier och deras rättigheter i Abchazien. (Cornell 2002a s. 157). Situationen i Abchazien var relativt lugn och relationerna till Georgien förvånansvärt goda under Gamsachurdias regering (Cornell 2002a s. 167). I samband med Sovjetunionens kollaps och Gamsachurdias regerings fall trappades dock spänningarna upp och resulterade till slut i krig. Det nya parlamentet fick aldrig en chans att organisera sig och djupa etniska klyftor växte snabbt.

I juli 1991 antog Abchaziska parlamentet under ledning av Ardzinba en resolution som återinförde konstitutionen från 1925. Inom kort gjorde Ardzinba gällande att regionen nu var stark nog att bekämpa Georgien. Två veckor senare invaderades Abchazien av georgiska styrkor (Cornell 2002a s. 168). Abchazierna drog sig tillbaka mot den ryska gränsen där de möttes upp av frivilliga styrkor från Nordkaukasus. I början av oktober inledde de abchaziska styrkorna en kraftig motoffensiv, nu välutrustade och med ryskt stöd. I juli 1993 kontrollerade georgierna endast huvudstaden Sukhumi och de sydvästra delarna av Abchazien. Efter ett ryskt avtal om eldupphör, som innebar ett tillbakadragande från båda sidor, återvände plötsligt Gamsachurdia från exil i Tjetjenien och utropade sig till Georgiens president. Över en tredjedel av de georgiska styrkorna gick över på hans sida vilket försvagade det georgiska styret avsevärt. Abchazien såg sin chans och i september intog abchaz-ledda styrkor återigen Sukhumi. Fronten kollapsade och abchazierna tog kontroll över nästan hela regionen. I samband med detta fördrevs över 200 000 etniska georgier från Abchazien, vilka fortfarande lever som Internally Displaced Persons (IDP:s) (Cornell 2002a s. 169). Georgiens självständighet hade blivit ett misslyckande med etniska konflikter och inbördeskrig som följd, och Georgien hade förlorat kontroll över Abchazien. (Cornell 2002a s. 170.)

3 De facto-stater

Till att börja med kommer vi titta närmare på hur de facto-stater i allmänhet uppkommer, för att sedan gå vidare med hur Abchazien i synnerhet tillkom som de facto-stat. Pegg delar upp faktorer som är inblandade i skapandet av de facto-stater i makro- och mikronivå, och denna uppdelning kommer även vi att använda oss av. Vi kommer även att belysa Cornells teorier om autonomi som en bidragande faktor till utträdesförsök. Därpå följer en genomgång av de facto-staters förhållande till det internationella samhället.

3.1 Makrofaktorer som främjar de facto-stater

Peggs teori omfattar sex faktorer som var för sig är drag hos det internationella samhället som tillåter tillkomsten av de facto-stater.

3.1.1 Ut i possidetis

Sedan freden i Westfalen 1648 har förändrad gränsdragning setts som oundvikligt, men efter andra världskriget förändrades denna syn och man försökte ”frysa” världskartan. Sedan dess har den juridiska principen *uti possidetis* (med oförändrad äganderätt, dvs. man besitter det land man besitter) använts. Från början var den avsedd att förebygga mellanstatliga konflikter, men sedan slutet på kalla kriget har det internationella samhället även ansett principen omfatta interna gränser. Detta kunde ses vid exempelvis de forna sovjetrepublikerna. Den främsta anledningen är att stater vill se sina egna gränser som säkra och tvekar därför inför förändring av andras. Enligt Pegg är *uti possidetis* en av de främsta orsakerna till att det finns de facto-stater i vår tid, det internationella samhället vill helst inte se nya stater som förändrar gränsdragningen (Pegg 1998 s. 121-123).

3.1.2 Suveränitet

Man kan skilja på statssuveränitet och nationssuveränitet, och mellan dessa båda råder en viss spänning. Skillnaden ligger i var suveräniteten hämtar sin legitimitet. Statssuveränitet understryker kopplingen mellan suveränitet och ett definierat territorium medan nationssuveränitet hävdar en koppling mellan suveränitet och en viss befolkning. De facto-statens suveränitetsmål utmanar den rådande ordningen, och borde därför vara lättare att uppnå under perioder då

nationssoveränitet är prioriterad i det internationella samhället (Pegg 1998 s. 125-126).

3.1.3 Skifte från empiriskt till juridiskt baserad statsstatus

Tidigare baserades soveränitet på empirisk makt och kapacitet, men sedan avkolonialiseringen då en mängd små nya stater bildades som inte hade omfattande empirisk kapacitet men som ansågs ha juridisk rätt till soveränitet har detta skiftat mot en juridiskt baserad statsstatus. Till stor del har Montevideokonventionens krav satts ur spel och ersatts med endast krav på lagenlig rätt till soveränitet. Lite tillspetsat kan man säga att det räcker med att ha varit koloniserad för att kunna hävda rätten till statsstatus, dock gäller detta inte de flesta de facto-stater då de inte får ha tillkommit genom användande av hot eller våld, ha överträtt någon kolonis rätt till självbestämmande, sakna medgivande från den existerande soveräna staten eller idka apartheid. De flesta de facto-stater bryter mot de tre första kriterierna. Pegg anser att de facto-staternas försök att skapa reell kontroll över ett givet territorium och bygga upp en statsapparat är att spela enligt gårdagens spelregler och på så vis bryta mot dagens, vilket innebär att de förmodligen inte kommer bli erkända (Pegg 1998 s. 126-128).

3.1.4 Erkännandepolicies

De flesta stater tvekar att erkänna utträdesrörelser som saknar samtycke från staten de vill träda ut ur (även om det förvisso finns många stater med inkonsekvent politik som främst ser till sitt egenintresse). Detta innebär att sannolikheten för de facto-stater att bli erkända av det internationella samhället är små (Pegg 1998 s. 131).

3.1.5 Svaga stater

Med svaga stater menar Pegg stater utan legitimitet och med svag sammanhållning. De industrialiserade länderna utgör exempel som är svåra för svaga stater att följa. Ofta kan juridisk soveränitet och krav på effektiv och human prestation vara motstridiga då de svagaste stater kan ha juridisk soveränitet och därmed även krav på sig att prestera exempelvis vad gäller mänskliga rättigheter, krav de inte har en chans att uppfylla, medan de facto-stater kan ha effektiv verksamhet men inte juridisk soveränitet. Pegg tar även upp det faktum att nationer och stater numer oftast inte överensstämmer, trots detta är nationalstaten fortfarande idealet. Oftast kopplas de facto-stater till frågan om etnicitet, trots att alla de facto-stater inte är baserade på etnisk tillhörighet. Sedan andra världskriget har krig mellan stater minskat och istället har inomstatliga krig ökat. Att konflikterna har ändrat karaktär skapar i sig inte de facto-stater, men det som tidigare skulle kunnat bli framgångsrika statsbyggarprojekt kan i dagens

internationella samhälle istället finna sig vara de facto-stater (Pegg 1998 s. 135-136).

3.1.6 Självbestämmande

FN-stadgan ger självbestämmande till alla folk, men FN-resolution 1514 begränsar denna rätt genom att säga att varje försök att splittra en nationell enhet och den territoriella integriteten av stat strider mot FN-stadgan. Här kan man enligt Pegg ana visst hyckleri från det internationella samhället då koloniserade folk har rätt till självbestämmande medan minoriteter som hamnat inom en stat p.g.a. slumpmässiga kartdragningar är dömda att stanna där utan självbestämmanderätt (Pegg 1998 s. 138-139, 141). Detta anser vi är särskilt aktuellt för de nya staterna efter Sovjetunionens fall. Exempelvis de centralasiatiska staterna är uppfinningar från sovjettiden, de överensstämmer inte alls med nationerna.

Konceptet självbestämmande har ändrats mycket under 1900-talet och har ofta använts inkonsekvent (och även med visst mått av hyckleri ibland). Utträdesrörelser och de facto-stater i synnerhet sätter sitt hopp till att just de en dag ska bli en av dessa inkonsekvenser som ges självbestämmanderätt (Pegg 1998 s. 143).

3.2 Mikrofaktorer som främjar de facto-stater

Till skillnad från faktorerna på makronivå som rör sannolikheten för uppkomst av de facto-stater generellt handlar mikronivån om de faktorer som leder till uppkomsten av individuella de facto-stater. Dessa är: (1) invasion av främmande makt; (2) externa politiska intressen i att skapa en de facto-stat; (3) externa humanitära intressen i att skapa en de facto-stat; (4) försök till utträde; (5) statskollaps; (6) FN:s roll i frysningen av status quo och (7) andra de facto-staters som förebilder (Pegg 1998 s. 148). Vi kommer här att fokusera på de vi anser varit relevanta i Abchaziens fall, dessa är nummer (1), (2), (4), (6) och (7). Vi kommer även att redogöra för hur de spelat in när Abchazien växte fram som en de facto-stat.

3.2.1 Invasion av främmande makt

Som ett klassiskt exempel på hur en de facto-stat uppstår efter en invasion av en främmande makt tar Pegg upp Nordcyperns Turkiska Republik. Han diskuterar även Transnistrien om än de ryska trupperna som skickades dit sändes då Moldavien fortfarande var en del av Sovjetunionen och alltså inte var externa utan interna. Efter unionens fall är de dock att räkna som representanter för en främmande makt, och utan dem skulle Transnistrien inte kunnat bli en de facto-

stat. För Abchaziens del började inte kriget med invasion av främmande makt men många frivilliga från främst Nordkaukasus deltog i kriget och de abchaziska styrkorna fick även stort stöd av det ryska försvaret. Ryska styrkor spelade en avgörande roll i striderna och de ryska fredsbevarande styrkorna i Abchazien har flera gånger ställt sig på de abchaziska myndigheternas sida och har även hjälpt dem att etablera de facto-statens gränser mot Georgien (Cornell et al 2006 s. 46).

3.2.2 Externa politiska intressen i att skapa en de facto-stat

Med externa politiska intressen menar Pegg allt som utomstående stater gör för de facto-stater utom direkt militärt stöd med trupper. Det kan vara diplomatiskt, finansiellt och materiellt stöd likväl som att tillhandahålla träningsanläggningar för de facto-statens militär (Pegg 1998 s. 151-152). De tre konflikterna i Sydkaukasus utmärks alla av omfattande stöd utifrån. Armenien stöder Nagorno-Karabach och Ryssland både Sydossetien och Abchazien (Cornell & Starr 2006 s. 27). Dock är det vanligare att andra stater stöder staten som de facto-staten försöker träda ur. En anledning till att stödja en de facto-stat är att ha en delvis, men inte fullständigt, framgångsrik motpart med vars hjälp man indirekt kan bekämpa sina fiender (Pegg 1998 s. 152-153). Detta anser vi stämmer väl in på Ryssland som har en infekterad konflikt med Georgien sedan Sovjetunionens fall då Georgien tillhörde de första att gå ur unionen. Genom att stödja Abchazien underminerar Ryssland deras territoriella integritet och försvagar på så vis den georgiska staten. Dock vill Ryssland inte att Abchazien når fullständig framgång och blir en suverän stat då det kan få implikationer för Ryssland och exempelvis Tjetjenien, som under perioden 1997-1999 mellan de båda krigen fungerade som en de facto-stat. Ryssland använder även sina fredsbevarande operationer i Abchazien för att behålla inflytande över Georgien (Manjavidze 2007-12-12, Lynch 2004 s. 7, 11).

3.2.3 Försök till utträde

Såsom Pegg mycket riktigt påpekar finns det förmodligen ingen separatiströrelse som klarar sig helt utan stöd utifrån, istället talar han här om de rörelser som till större delen klarar sig utan externt stöd och som framförallt överlever utan det. Rörelsen är även baserad på gräsrotterna snarare än påtvingad uppifrån med propaganda (Pegg 1998 s. 158). Man kan förvisso diskutera huruvida Abchazien är en oberoende separatisttrörelse då de får ett omfattande stöd från Ryssland, men vi bedömer ändå att den skulle överleva utan det ryska stödet, om än under helt andra politiska och ekonomiska förutsättningar.

3.2.4 FN:s roll i frysningen av status quo

När FN går in och skiljer de stridande parterna åt och upprätthåller freden fryses gränserna. FN stödjer inte handlingar som hotar medlemsstaters suveränitet och territoriella integritet. Med FN-närvaro minskar alltså chansen för de facto-stater att vinna suveränitet. Om målen är lägre, såsom att bli de facto-stat eller bevara status quo, så kan FN-styrkor hjälpa till att uppnå dessa även om detta är oavsiktligt. Detta beror på att när FN separerar de två stridande sidorna så kan fördelar som uppnåtts genom aggression legitimeras. FN skapar oftast inte fred utan förhandlar fram och bevarar avtal om eldupphör. Den sida med störst militär framgång vinner även mest på eldupphöravtal och det är dessa militära vinster som FN skyddar och till viss del legitimerar. Om en de facto-stat haft militär framgång kan den tjäna på att status quo bevaras då de får behålla kontroll över sitt erövrade territorium (Pegg 1998 s. 164-165). I Abchazien finns det FN-närvaro i form av observatörsstyrkan UNOMIG där bl.a. Sverige bidrar med personal. De fredsbevarande styrkorna i Abchazien leds av organisationen Oberoende Staters Samväld (OSS) och soldaterna är ryska (www.unomig.org, Hopf 2005 s. 229). Detta betyder i praktiken att de fredsbevarande styrkorna i det här fallet står på de facto-statens sida, dvs. styrkorna tjänar Abchaziens intressen då gränserna de vunnit med strid bevaras och legitimeras av OSS-styrkorna. Gränslinjen mellan Georgien och Abchazien har inte ändrats sedan 1994. Efter att eldupphöravtalet slöts i maj sattes ryska fredsbevarande styrkor in under sommaren och har sedan dess bevakat och bevarat gränsen mellan Georgien och Abchazien (Lynch 2004 s. 29). Georgien anser att de ryska styrkorna är partiska och genom att stödja Abchazien snarare bidrar till konflikten än till en lösning av den (Janasjia 2007-12-15). Att de fredsbevarande styrkorna leds av Ryssland genom OSS får implikationer även för FN då Ryssland har vetorätt genom sin permanenta plats i säkerhetsrådet. I oktober 2006 lyckades de få igenom en resolution i säkerhetsrådet som var kritisk mot Georgien och hyllade Rysslands fredsbevarande styrkor (Cornell et al 2006 s. 45).

3.2.5 Andra de facto-stater som förebilder

Att andra de facto-stater föregår med exempel är inte en drivande kraft för skapandet av en ny de facto-stat, det behövs politiskt ledarskap och missnöje med regeringen i huvudstaten, inhemsk militär kapacitet och en känsla av en nation. Däremot kan de inspirera varandra, exempelvis kan man se att Tjetjenien inspirerats av Eritrea och Nordcyprens Turkiska Republik (Pegg 1998 s. 168-170). Abchazien har sannolikt inspirerats av Sydossetien då de till stor del har många likheter och striderna i Sydossetien började före de i Abchazien. Man kan även tänka sig att andra de facto-stater i närområdet, såsom Nagorno-Karabach i Azerbajdzjan och Transnistrien i Moldavien, har en inverkan på Abchazien.

3.3 Autonomins roll i konflikter

Cornell redogör för tio olika potentiella förklaringar till etniska konflikter i sin bok *Autonomy and Conflict: Ethnoterritoriality and Separatism in the South Caucasus - Cases in Georgia*. Dessa är: (1) kulturella skillnader; (2) nationell sammanhållning; (3) tidigare konflikter och myter; (4) svår terräng; (5) hur stor andel av befolkningen de olika etniska grupperna utgör; (6) förekomsten av etniska grannar i närliggande länder; (7) ekonomiska förutsättningar; (8) radikalt ledarskap; (9) externt stöd och (10) autonom status (Cornell 2002a s. 110-124).

Vi använder oss framförallt av de två sista förklaringarna då vi belyser autonomins roll och den internationella påverkan på konflikten i Abchazien eftersom vi anser de vara de mest relevanta för fallet. Vi ska även titta närmare på demografien i området, då vi anser att denna faktor varit häpnadsväckande i just detta fall.

Abchazien är enligt dessa kriterier ingen potentiell utbrytarregion och ännu mer osannolik att bilda en de-facto stat (Cornell 2002a s. 173). Konflikten tycks istället ha utvecklats mot alla odds (Cornell 2002b s. 263).

Med utgångspunkt i Cornells forskning ska vi titta på de teoretiska aspekterna av autonomi. Flertalet författare har uppmärksammat sönderfallet av Sovjetunionens etnofederala karaktär. Litteraturen har dock endast bidragit med få granskningar om autonoma regioner. Sovjetunionen utgjorde en federalstat vars republiker tekniskt sett var jämställda med bara det icketerritoriella och ickeetniska federala centret över sig. Detta federala centrum sågs som legitimt utifrån statens medborgerliga ideologiska identitet. Emellertid har från flera håll lyfts fram att Sovjetunionen främst dominerades av etniska ryssar vilket till stor del påverkat politiken (Cornell 2002b s. 248).

3.3.1 Skillnader och likheter mellan autonoma regioner och stater

Autonoma regioner är till sin natur konstruerade med vissa beskafterheter som främjar utträdesförsök (Cornell 2002b s. 251). Förhållandet mellan en stats regering och en autonom region påminner varken om den horisontella relationen mellan suveräna stater eller om den vertikala relationen mellan stater och deras medborgare. I och med erkännandet av autonomi för en specifik region accepterar en stats regering att delar av dess suveränitet decentraliseras till representanter för befolkningen i regionen (Cornell 2002a s. 14). Förhållandet mellan den autonoma regionen och statens regering kan istället beskrivas som diagonalt. En autonom region kan uppfattas som en stat inom staten och besitter ofta flera gemensamma attribut såsom verkställande och lagstiftande delar. De har ofta statsliknande symboler som t.ex. flaggor och statsliknande institutioner såsom parlament, ministrar och även presidenter. De autonoma regionerna delar i allmänhet de flesta av dessa statsattribut, dock aldrig det om att erhålla suveränitet utan att ha någon juridisk auktoritet över sig (Cornell 2002a s. 15).

Anledningen till autonoma regioners ökade benägenhet till utträdesförsök är dock enligt Cornells teorier snarare en följd av institutionalisering. Stärkandet av etniska identiteter ökar grupperns sammanhållning och vilja att agera och etablerandet av politiska institutioner ökar kapaciteten för minoritetsgrupper att agera (Cornell 2002b s. 252).

Minoriteter som besitter någon form av territoriell autonomi har, som tidigare nämnts, flera enande kännetecken och institutioner, precis som suveräna stater. Dessa institutioner är enligt denna teori ofta avgörande för etnisk mobilisering och uppkomsten av utträdesrörelser. Till skillnad från ickeautonoma minoritetsgrupper representeras de grupper som erhåller autonomi ofta av en, av gruppen betraktad, legitim regering och ett legitimt parlament. Dessa parlament kan t.ex. vägra att acceptera nya lagar och stadgar från centralmakten eller utfärda krav på suveränitet och självständighet. Minoriteter med autonomi har alltså generellt sett större möjlighet att utmana statliga myndigheter, policier och handlingar. Minoriteter utan liknande institutioner har däremot betydligt svårare att göra sina röster hörda (Cornell 2002b s. 254). I de flesta fall räcker det följaktligen inte med en stark etnisk sammanhållning och vilja, det krävs även kapacitet hos de politiska institutionerna för att kunna mobilisera och göra ett reellt försök till utträde (Cornell 2002b s. 252). Folkrörelser såsom olika former av demonstrationer kan visserligen bidra till påverkan, men det underlättar i hög grad utifall autonoma strukturer redan existerar. Utöver den ökade legitimiteten för minoriteters motiv är de beslutsfattande strukturerna avgörande för att lyfta de etnopolitiska kraven från tyst missnöje till direkt agerande (Cornell 2002b s. 254).

3.3.2 Autonomins styrkor

Teorier kring fördelarna med autonoma regimer är relativt väletablerade och autonomi ses ofta som en lösning till etniska konflikter. Till följd av mängden etniska grupper i världen menar förespråkarna att grupperns rättigheter måste behandlas nedanför statsnivå för att undvika utträdesförsök och bildandet av oräkneliga antal nya stater. De menar att den traditionella strukturen av det internationella systemet redan är hotad till följd av den försvagade nationalstaten och understatliga enigheter såsom etniska eller religiösa grupper och överstatliga sammanslagningar såsom regionala och internationella organisationer. Autonomi ses enligt denna teori som den enda möjligheten att förhindra och lösa etniska konflikter (Cornell 2002b s. 250).

3.3.3 Autonomins svagheter

Cornell tillsammans med flera andra författare argumenterar istället för att autonomi, till följd av särbehandling av särskilda grupper, ofta resulterar i protester från andra grupper och snarare leder till konflikter än förhindrar dem (2002a s. 13). En enad stat leder enligt denna teori, genom integration och respekt för individuella mänskliga rättigheter, till lika möjligheter och regler för alla

medborgare av staten oavsett hudfärg, språk eller religion. Den enade staten motverkar polariserande tendenser som uppstår från lösningar som autonomi och federalism. De menar t.o.m. att autonomi riskerar att isolera minoriteter och i själva verket hindrar dem från politiskt och ekonomiskt deltagande (Cornell 2002b s. 251). Det går följaktligen att rikta kritik mot synen på autonomi som den enda möjliga lösningen till etniska konflikter. Autonomi leder inte automatiskt till framgång utan är en lösning med flera medföljande faror och risker vi måste ta hänsyn till.

3.3.4 Autonomi i Sydkaukasus

Vad gäller autonom status syftar förklaringen till att territoriell autonomi ökar risken för etniska konflikter. Efter att tydligt ha definierat begreppet är autonomi en förhållandevis enkel variabel att observera då en region kan vara antingen autonom eller inte (Cornell 2002a s. 123). Cornells forskning syftar till stor del på att utreda huruvida autonomi var en bidragande faktor till de etniska konflikter som drabbat Sydkaukasus. I området har tre av fyra autonoma minoriteter drabbats av konflikter; armenier i Nagorno-Karabach i Azerbajdzjan och abchazier, adzjarer och sydossetier i Georgien (Cornell 2002a s. 2). Autonoma regimer bygger på föreställningen att olikheter och institutionaliseringen av dessa göra mer nytta än skada. (Cornell 2002a s. 13). Autonomi behöver varken vara nödvändig eller avgörande för uppkomsten av konflikter, Cornells studier visar dock på ett kausalt samband med minoriteters vilja och framförallt kapacitet till utträdesförsök. När vi tittar på utvecklingen av konflikterna i Sydkaukasus är det ganska tydligt att autonomi snarare fungerat som en källa till konflikt än som en lösning då utträdesförsök genomförts i betydligt större utsträckning bland autonoma minoriteter än bland ickeautonoma minoriteter (Cornell 2002b s. 275).

3.4 Demografins påverkan

Förklaringen som beror på hur stor andel av befolkningen som utgörs av olika etniska grupper, den relativa demografien, menar att risken för konflikt ökar i samband med minoritetsgruppens storlek. Konflikter uppstår lättare i områden där etniska minoritetsgrupper dominerar. Förekomsten av andra större etniska grupper, framförallt de som utgör majoriteten av landets befolkning, tenderar däremot att minska minoritetsgruppers möjligheter att göra uppror (Cornell 2002a s. 177). Enligt denna förklaring är Abchazien en osannolik region för en minoritetsgrupp att bryta sig ur med tanke på att abchazierna endast utgjorde 17 % av Abchaziens befolkning (Cornell 2002a s. 178).

3.5 De facto-stater i det internationella samhället

3.5.1 Internationella samhällets reaktion på de facto-stater

Enligt Pegg finns i princip tre sätt för världens stater att reagera på de facto-stater. Dessa är: (1) aktivt motarbeta dem med embargo och sanktioner; (2) ignorera dem och (3) en slags begränsad acceptans av deras existens (Pegg 1998 s. 177). OSS för sanktioner mot Abchazien, om än effekten urholkas av att Ryssland bryter mot dessa (Hopf 2005 s. 230). Övriga omvärlden bedömer vi reagerar genom att ignorera Abchazien. Rent ekonomiskt är det problematiskt för de facto-stater att inte vara erkända då de utesluts från institutioner såsom Världsbanken och IMF (Pegg 1998 s. 178). Dock finns det några internationella organisationer som baserar sitt medlemskap på andra baser än suveränitet. Regeringar utan full suveränitet kan vara medlemmar i exempelvis WTO (Pegg 1998 s. 183).

Det internationella samhället har fört fram en rad argument mot att erkänna de facto-stater. Ett av de allvarligare argumenten är frågan om nya minoriteter. Detta kunde ses vid Kroatians utträde då serber plötsligt fann sig vara en minoritet i en ny stat. Utträde ses även som ett hot mot majoritetsstyre. Frågan motståndarna ställer sig är hur majoritetsstyre kan fungera om minoriteter träder ur staten så fort de är missnöjda (Pegg 1998 s. 193).

3.5.2 De facto-stater och internationell juridik

Juridiskt sett är de facto-staternas situation intressant. De har inte rätt att ratificera internationella konventioner och kan därför tyckas stå utanför det internationella juridiska systemet. Till stor del stämmer detta, men det finns även vissa undantag. Dessa rör främst sedvanerätten, jus cogens. Sedvanerätten är de lagar som är så allmänt accepterade att de gäller alla, även de som inte ratificerat dem. Numer råder förhållandevis stor konsensus om att sedvanerätten är bindande för alla, dock finns det oenighet kring vad den omfattar (Pegg 1998 s. 187). Den omfattar som minst förbud mot aggression, skydd för vissa grundläggande mänskliga rättigheter och slår även fast att FN-stadgan står över andra avtal (Ratner & Abrams 2001 s. 20).

Artikel 74 i Wienkonventionen om traktaträtten säger att avsaknad av diplomatiska eller konsulära relationer mellan två stater inte är hinder för dessa att sluta avtal sinsemellan (1969). Alltså kan stater sluta avtal med de facto-stater om de så önskar utan att erkänna dem. Artikel 3 i Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 angående krigsfångars behandling (III)¹ rör alla stridande parter på

---

¹ Artikel 3 är gemensam för alla Genèvekonventionerna.

fördragsslutande parter territorium, dvs. även sådana som inte är erkända stater. Om artikeln tillämpas ska detta inte fungera som ett erkännande i sig. Trots detta försöker suveräna stater undvika att artikel 3 tillämpas på deras territorium då det antyder att de inte kontrollerar sitt eget territorium fullt ut, medan de facto-stater eftersöker artikelns tillämpande då det kan ge dem en kvasiinternationell status (Pegg 1998 s. 190).

3.5.3 Organiserad brottslighet

Trots att stater kan ingå avtal även med icke erkända stater väljer alltså de flesta att låta bli, främst för att värna om suveränitetsprincipen och av diplomatiska skäl, och väljer istället att ignorera dem. Detta gör de facto-stater till något av juridiska svarta hål i det internationella systemet, och detta utnyttjas av kriminella. Få om några länder har utlämningsavtal med de facto-stater, vilket innebär att internationellt efterlysta kriminella kan gömma sig där (Pegg 1998 s. 178).

När det gäller trafficking av droger och andra varor är det rentav en fördel att inte vara en erkänd stat (Pegg 1998 s. 176). Abchazien är ett tydligt exempel på detta. Svaga institutioner, korruption och porösa gränser bidrar till att de facto-staten attraherar organiserad brottslighet. Efter kriget i Abchazien rådde kaos och statsanställda beblandade sig med krigsherrar och maffiabossar, vilket skapade en situation där staten i praktiken stod maktlös mot de aktörer som tjänade stora pengar på laglöshet och fortsatt konflikt. Högt uppsatta inom inrikesministeriet och säkerhetstjänsten kontrollerade smuglingen av tobak och bensin, och var även inblandade i drogtrafficking (Cornell et al 2006 s. 98). Fortfarande råder stora problem med trafficking av främst droger. Två av de stora drogrutterna till Europa går genom Sydkaukasus, och de facto-staterna är de föredragna områdena då de står utanför internationell kontroll. Det smugglas även vapen, som oftast köps från ryska militärbaser i Georgien och sedan smugglas vidare. Det finns t.o.m. exempel på att radioaktivt material från Ryssland har smugglats genom Abchazien (Cornell et al 2006 s. 101-103). Som så ofta i konfliktzoner handlas det även med kvinnor (Cornell et al 2006 s. 97). Den illegala handeln fungerar som ett starkt incitament att bevara status quo i konflikten då det handlar om stora pengar.

4 Internationella aktörer

I dagens globaliserade värld spelar det allt större roll vad som händer i omvärlden. De facto-stater har inga diplomatiska relationer då de oftast inte är erkända av några stater, men i praktiken har de ofta någon eller några stater som stödjer dem. Abchazien är endast erkänt av Transnistrien, en de facto-stat inom Moldavien, men då Transnistrien inte är en erkänd stat är detta erkännande inte mycket värt förutom som en form av uppmuntran de facto-staterna emellan (Tharsgaard 2007-12-16). Som vi tidigare redogjort så är Sydkaukasus geopolitiskt intressant, och har därför kommit att bli indraget i stormaktspolitiken, likväl som Ryssland visar sitt närområde ett särskilt intresse. De internationella aktörer vi främst fokuserar på är FN, Oberoende Staters Samväldet (OSS), USA, Nato, EU och Ryssland. Det finns andra aktörer som är aktiva inom regionen, exempelvis Organisationen för Säkerhet och Samarbete i Europa (OSSE) som har en mission i Sydossetien och som är en av parterna i förhandlingarna om Abchazien (MacFarlane 1997 s. 515-516).

4.1 Förenta Nationerna

UNOMIG, FN:s observatörsstyrka i Georgien och Abchazien, sattes in 1994 och har sedan dess observerat och övervakat OSS-styrkorna och händelseutvecklingen i och runt om säkerhetszonen (Lynch 2004 s. 29-30). En anledning till att FN inte står för den fredsbevarande styrkan i Abchazien är enligt Lynch att de förändringar som skett med FN:s inställning till fredsbevarande operationer inte har åtföljts av motsvarande förändringar vad gäller deras kapacitet att genomföra dessa. Därför tar FN inte längre på sig lika stora operationer som i början av 1990-talet, utan överlåter fredsbevarande uppdrag till regionala organisationer istället (Lynch 1998 s. 1).

Georgien var till en början nöjda med FN-närvaron men har med tiden blivit besvikna då UNOMIG endast är en observatörsstyrka och därmed saknar mandat för att försäkra säkerheten för de IDP:s som återvänt. I maj 1998 svepte abchaziska styrkor genom Gali-distriktet och fördrev 30 000 georgier en andra gång medan UNOMIG endast kunde se på (Lynch 2004 s. 100).

FN har även ett särskilt sändebud som fokuserar på konfliktlösning (Cornell & Starr 2006 s. 31). FN har lett förhandlingar mellan parterna, men dessa har främst lett till formella framgångar och inga av de verkliga problemen har lösts (Lynch 2004 s. 29-30).

4.2 Nato

Georgien är intresserat av medlemskap i North Atlantic Treaty Organisation (Nato) och är för närvarande med i deras Partnership for Peace-program. I mars 2008 hålls en omröstning om ett av de sista stegen mot georgiskt medlemskap (Vasjahidze 2007-12-12). Georgien lät Nato flyga över georgiskt luftrum under operationerna i Afghanistan och Irak, och bidrog även med soldater till Irakkriget (Cornell et al 2006 s. 67).

4.3 USA

Till stor del är Natos och USA:s intressen i Sydkaukasus desamma då USA är en av de ledande nationerna i organisationen. USA och Georgien har en god relation och Georgien var en av de första staterna i världen att stödja USA i kampen mot terrorism efter terrorattacken 2001. Som del i det georgisk-amerikanska samarbetet har USA tränat och utrustat den georgiska militären till ett värde av 64 miljoner dollar (Cornell 2005 s. 113, Amineh & Houweling 2003 s. 529). Delvis p.g.a. USA:s beroende av Georgien i kampen mot terrorism får Georgien sätta villkoren för amerikanskt bistånd till Abchazien. Biståndet får inte bidra till ekonomisk utveckling i de facto-staten och går därför främst till förtroendebyggande projekt mellan georgier och abchazier i gränstrakterna (Tharsgaard 2007-12-16, Womble 2007-12-15).

4.4 Europeiska Unionen

Både Cornell och Lynch ser EU som en extern aktör med stor potential då EU förmodligen skulle bli accepterade av de inblandade parterna (inklusive tredjeparten Ryssland) och som även har ett intresse av att lösa konflikterna i Sydkaukasus, då de efter EU:s utvidgning ligger i närområdet. 2003 utsågs diplomaten Heikki Talvitie till speciell representant för Sydkaukasus med mandat att föra konfliktlösningen framåt (Cornell et al 2006 s. 45, Lynch 2004 s. 124-125).

EU har även bistått med fem miljoner euro för att återuppbygga Inguridammen som försörjer Abchazien och västra Georgien med elektricitet (Lynch 2004 s. 85). Lynch och Cornell anser att EU bör engagera sig i liknande projekt. Genom att delta i återuppbyggnadsprojekt i exempelvis Zugdidi- och Galiregionerna i Abchazien kan EU bidra till att sprida moderna europeiska värderingar i motsats till de mestadels sovjetiska som enligt Cornell och Starr fortfarande råder i de facto-staten (2006 s. 80-81).

4.5 Oberoende Staters Samväld

Georgien var den sista av de tolv medlemmarna att gå med (de baltiska staterna är inte medlemmar) och gjorde det motvilligt först i slutet av 1993 efter att ryskt stöd till de abchaziska styrkorna nära nog orsakat kollaps av den georgiska staten (Olcott 1995 s. 363). I utbyte mot georgiskt medlemskap riktar OSS sanktioner mot Abchazien (Hopf 2005 s. 230).

Ryssland har stött utvecklingen som innebär att FN lagt ut alltfler fredsbevarande uppdrag på regionala organisationer, då detta möjliggjort att OSS står för de fredsbevarande insatserna i Georgien (Lynch 1998 s. 1). FN:s säkerhetsråds resolution 937 från juli 1994 ger FN:s bifall till The Commonwealth of Independent States Peacekeeping Force (CISPKF), den fredsbevarande styrkan från OSS i Abchazien (MacFarlane 1997 s. 511).

4.6 Ryssland

Sedan Sovjetunionens fall visar Ryssland de postsovjetiska staterna särskilt intresse. Dock är detta inte alltid positivt för de forna Sovjetstaterna då "Ryssland i första hand" är en bra sammanfattning av Rysslands inställning till OSS-regionen (Lynch 1998 s. 5). Ryssland har inget direkt intresse i att separatistkonflikterna i Georgien löses då de ger Ryssland ett ökat handlingsutrymme och en chans att utöva inflytande över Georgien för att försvaga grannlandet och hindra deras ambitioner att gå med i EU och Nato (Adén 2007-12-11, Cornell et al 2006 s. 45-46).

4.6.1 Politiskt, ekonomiskt och militärt ryskt stöd till Abchazien

Efter upplösningen av Sovjetunionen i december 1991 hade den ryska staten ingen kontroll över militären. Det fanns ryska styrkor stationerade i många av de forna sovjetstaterna, vilka ofta företog operationer på eget bevåg. Från slutet av 1992 kan man tala om en enad rysk stat, men istället för att återta kontrollen över militären antingen uppmuntrade de dem att bryta mot internationella normer, teg eller gav motstridiga order. Framförallt tog de aldrig itu med soldater som kränkte Georgiens suveränitet (Hopf 2005 s. 226).

Ryssland har gett omfattande militärt stöd till Abchazien. Försvarsministeriet försåg de abchaziska styrkorna med vapen och elektronisk information (Goltz 2006 s. 135). Det deltog även ryska flygplan i striderna. Georgien sköt ned ett MIG 29-plan och fann en pilot med ryska identitetspapper. Ryssland vägrade dock erkänna inblandning och sa att Georgien terrorbombade sina egna civila och att de målat ryska tecken på planet för att maskera sin inblandning (Goltz 2006 s. 141).

Ryssland stödde även Abchazien politiskt. I september 1992 antog Duman en resolution som uppmanade till georgiskt tillbakadragande från Abchazien och att de ryska vapenleveranserna till Georgien skulle upphöra (Hopf 2005 s. 231). Det öppna stödet upphörde dock efter Georgiens inträde i OSS. En anledning till detta är att Ryssland inte vågar stödja separatism i sina grannländer då de haft en de facto-stat på sitt territorium (Manjavidze 2007-12-12, Lynch 2004 s. 79).

I förhandlingarna om en framtida lösning av konflikten har Ryssland lagt fram ett förslag på en gemensam stat enligt en konfederationsmodell, vilket både Georgien och Abchazien anser gynna de abchaziska intressena främst. Vid förhandlingarna har Ryssland när möjligt stött Abchazien (Lynch 2004 s. 79).

Abchazien är efter kriget en fattig region, men klarar sig tack vare internationella biståndsorganisationer och ryskt ekonomiskt stöd. Gazprom levererar energi till subventionerade priser och ryska affärsmän har köpt egendom i Abchazien, främst datjor och turistanläggningar längs med Svarta Havet (Lynch 2004 s. 80, Tharsgaard 2007-12-16). Det ryska stödet framstår som än större om man tar den ryska ekonomiska bojkotten av georgiska varor som infördes våren 2006 i beaktande (Cornell et al 2006 s. 57).

Sydossetien och Transnistrien tar tacksamt emot den ryska hjälpen, men i Abchazien sker allt detta ryska stöd delvis mot den abchaziska elitens vilja. Den ryska dominansen blir alltmer påtaglig. I valet 2004 i Abchazien kom den av Ryssland föredragna presidentkandidaten Chajimba tvåa. Ryssland lät inte vinnaren Bagapsh tillträda presidentposten förrän han accepterade Chajimba som vicepresident med ansvar för bl.a. försvars- och säkerhetsfrågor. Bagapsh sågs som ett problem av Ryssland då han försökte knyta kontakter med omvärlden (Cornell et al 2006 s 46, 58-59).

På många vis kan Abchazien snarare uppfattas som en del av Ryssland än Georgien då de talar ryska, använder ryska rubel och större delen av befolkningen i Abchazien numera har ryskt medborgarskap och ryska pass och många röstade i det ryska presidentvalet nyligen (Lynch 2004 s. 81, Karlsson & Magnusson 2007-12-11, Bermsjö 2007-12-11).

4.6.2 Ryska fredsbevarande styrkor

OSS står formellt för The Commonwealth of Independent States Peacekeeping Force (CISPKF) i Abchazien, men i praktiken är detta en rysk operation. 3000 ryska fredsbevarande soldater stationerades i Abchazien sommaren 1994 efter den ryska regeringens beslut. Först i oktober 1994 auktoriserade OSS en regional fredsbevarande styrka, dock bidrog endast Ryssland med soldater och finansiering (Hopf 2005 s. 229, MacFarlane 1997 s. 521). Det ursprungliga mandatet för CISPKF förhandlades fram mellan Georgien och Abchazien i Moskvaavtalet i maj 1994 som rör eldupphör och separerande av de båda sidornas militära styrkor (MacFarlane 1997 s. 517).

När de fredsbevarande styrkorna sattes upp i Abchazien togs soldaterna främst från styrkor som redan var stationerade i Abchazien för att hjälpa separatiststyrkorna i kriget. Det fanns vissa praktiska fördelar med detta,

exempelvis gick det snabbt att sätta samman styrkan och de annars vid internationella fredsbevarande operationer så vanliga problemen med bristande kunskap om lokala språk och kulturer försvann. Dock utgjorde det faktum att soldaterna hade tidigare lojaliteter till lokalsamhällena en nackdel (Lynch 2004 s. 75-77). Det finns även andra problem med Rysslands fredsbevarande operationer. Dessa är främst att de ofta är villiga att använda omfattande våld, de stridande parterna har gång på gång integrerats i operationerna och trupperna saknar inte sällan särskild träning för fredsbevarande uppdrag. Dessutom saknas politisk kontroll av mandat och "rules of engagement" som annars brukar karaktärisera internationella operationer (Lynch 1998 s. 1). Det finns även många exempel på omfattande korruption bland de ryska soldaterna, alltifrån att de krävt mutor av georgier vid gränsövergångar till mer storslagna operationer. Korruptionen har till stor del berott på att den ryska statens finansiella kris under 1990-talet drabbade även militären. Soldaterna fick inte alltid ut sina löner och var då tvungna att försörja sig på annat vis (MacFarlane 1997 s. 521). Det främsta problemet är ändock att Rysslands fredsbevarande operationer används för att återupprätta rysk hegemoni i OSS-regionen, deras främsta mål är inte som brukligt vid internationella fredsbevarande operationer att främja internationell fred och säkerhet (Lynch 1998 s. 1, Lynch 2004 s. 78). Sedan 1996 har dock Ryssland alltmer insett nackdelarna med det ryska sättet att genomföra fredsbevarande operationer och det höga priset de fått betala mänskligt och materiellt och har börjat anamma internationella normer (Lynch 1998 s. 2).

5 Avslutande reflektioner

5.1 Slutsatser

Frågan vi inledningsvis ställde var: Vilka faktorer har påverkat uppkomsten och etablerandet av de facto-staten Abchazien?

Peggs makrofaktorer har givetvis spelat in då det internationella samhällets beteende är avgörande för etablerandet av nya stater och även så för de facto-stater. Det är svårare att uppskatta hur dessa har påverkat enskilda fall. Att dra slutsatser kring hur makrofaktorerna påverkat Abchaziens uppkomst anser vi vara en för omfattande uppgift för vår uppsats. Däremot har vi bedömt specifika faktorer på mikronivån. De faktorer vi anser spelat störst roll är det externa stödet från Ryssland, de ryska fredsbevarande styrkorna och den starka viljan till utträde. Autonomi har enligt oss bidragit till denna starka vilja. Vi stöder således Cornells teori om att autonomi varit en avgörande faktor för konfliktens början, vilket i förlängningen har lett till uppkomsten av de facto-staten Abchazien.

Själva konflikten uppstod mellan Georgien och Abchazien och var således en inomstatlig konflikt. Dock har den alltmer tagit formen av en mellanstatlig konflikt då Ryssland allt tydligare kommit att stå som Georgiens motpart (Cornell et al 2006 s. 45, Vasjahidze 2007-12-12). Ryssland och de ryska fredsbevarande styrkorna har en mycket stor del i både uppkomsten och etablerandet av Abchazien som de facto-stat, och Abchazien är fortfarande till stor del beroende av det ryska stödet. Vi anser att utan det ryska stödet skulle Abchazien ändå förmå leva vidare, om än under försämrade förutsättningar ekonomiskt, politiskt och militärt. Vi tror att Abchazien i sådana fall kommer förlita sig alltmer på inkomster från internationell organiserad brottslighet, då de som de facto-stat saknar de internationella kontakter som behövs för utvecklandet av en fungerande ekonomi. Det faktum att mycket av drogerna som når Europa går via Sydkaukasus anser vi vara en anledning för EU att arbeta för en konfliktlösning.

5.2 Tankar kring framtiden

Konflikten i Abchazien brukar kallas för frusen om än Lynch anser att detta är felaktigt då det skett mycket sedan eldupphöravtalet skrevs under. Förvisso stämmer detta, men vi anser ändå att det finns fog för termen frusen då konflikten inte är närmare en lösning idag. Åsikterna bland de vi intervjuade var skilda.

Vissa är djupt pessimistiska och tror att konflikten kommer pågå lång tid framöver. Andra anser att det mycket väl kan tvingas fram någon form av lösning då det är stora förändringar på gång, främst den stundande lösningen på Kosovo-frågan och OS 2014 i Sotji, en stad i Ryssland endast 50 kilometer från Abchazien.

När det gäller Kosovo vill västvärlden se Kosovo som en suverän stat medan Ryssland står på Serbiens sida, vilket är omvända förhållanden mot Abchazien där västvärlden förespråkar en lösning med Abchazien som en autonom region inom Georgien och Ryssland anser att de bör få suveränitet. Här strider principen om territoriell integritet mot principen om självbestämmande för minoriteter. Abchazierna hyser själva stort hopp till att Kosovo ska få självständighet då de anser att det skulle sätta ett prejudikat som talar för abchazisk suveränitet (Gabasjvili 2007-12-13). Dock finns det vissa skillnader och exempelvis Bernsjö som arbetat på Balkan anser att dessa överstiger likheterna. Den främsta skillnaden är att abchazierna endast utgjorde 17 % av befolkningen i Abchazien och trots utrensningen av georgierna är de fortfarande inte den största folkgruppen. Kosovoalbanerna däremot är i majoritet i sin region. Frågan är därför hur stora växlar Abchazien kan dra på en eventuell självständighet för Kosovo (Bernsjö 2007-12-11).

OS är ett så stort arrangemang att det kommer påverka även Abchazien. Det råder motstridiga känslor i Abchazien om OS i Sotji. De vill gärna vara delaktiga i OS-arrangemangen, men det finns även abchazier som fruktar att Ryssland kommer att flytta gränsen söderut i samband med OS (Karlsson & Magnusson 2007-12-11). Det är anmärkningsvärt att olympiska kommittén väljer att lägga OS så nära en olöst konflikt. Situationen i området har varit relativt lugn sedan eldupphöravtalet men det saknas fortfarande ett fredsavtal. Ifall konflikten av någon anledning blossar upp skulle de ryska passen kunna användas som en ursäkt för Ryssland att gå in i Abchazien, då de i sådana fall kan legitimera sina handlingar genom att hävda att de endast skyddar ryska medborgare.

Vi tror att Kosovo och OS möjligen kan driva fram en lösning på konflikten inom den närmsta tiden, om så inte sker kan den fortsätta som en fryst konflikt många år framöver.

5.3 Förslag till framtida forskning

Ett intressant ämne vi tyvärr inte kunnat gå in närmare på är hur Abchazien som de facto-stat kan överleva rent ekonomiskt. En stor del av svaret är sannolikt organiserad internationell brottslighet, men det finns även andra delar såsom internationellt bistånd och ryskt ekonomiskt stöd.

Vi anser även att det vore intressant med en komparativ studie av de facto-stater för att kunna dra mer generaliserande slutsatser än vad som är möjligt efter en fallstudie.

6 Referenser

6.1 Litteratur

- Amineh, Mehdi Parvizi – Houweling, Henk, 2003. "The EU and the US in the CEA. Relations with the Regional Powers." s 521-547 i *Perspectives on Global Development and Technology*, volym 2, nr 3-4.
- Cornell, Svante E., 2000.. "Kaukasus: konflikthärd i storpolitiken." i *Världspolitikens Dagsfrågor*, nr 8.
- Cornell, Svante E., 2002a. *Autonomy and Conflict: Ethnoterritoriality and Separatism in the South Caucasus - Cases in Georgia*. Uppsala: Department of Peace and Conflict Research, Uppsala University.
- Cornell, Svante E., 2002b. "Autonomy as a Source of Conflict: Caucasian Conflicts in Theoretical Perspective" s 245-276 i *World Politics*, volym 54, nr 1.
- Cornell, Svante E., 2005. "US Engagement in the Caucasus" s 111-119 i *Helsinki Monitor*, volym 16, nr 2.
- Cornell, Svante E. - Starr, Frederick S., 2006. *The Caucasus: A Challenge for Europe*. Uppsala: The Silk Road Studies Program, Department of Eurasian Studies, Uppsala University.
- Cornell, Svante E. - Jonsson, Anna - Nilsson, Niklas - Häggström, Per, 2006. *The Wider Black Sea Region: An emerging Hub in European Security*. Uppsala: The Silk Road Studies Program, Department of Eurasian Studies, Uppsala University.
- Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Elin, 2007. *Metodpraktikan Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Nordstedts Juridik.
- Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 angående krigsfångars behandling (III).
- Goltz, Thomas, 2006. *Georgia Diary: a Chronicle of War and Political Chaos in the Post-Soviet Caucasus*. New York: M.E. Sharpe.
- Hopf, Ted, 2005. "Identity, Legitimacy, and the Use of Military Force: Russia's Great Power Identities and Military Intervention in Abkhazia" s 225-243 i *Review of International Studies*, volym 31, nr 0.
- Kartcentrum, 1988. *Lantmäteriets Världsatlas*. Gävle: Kartförlaget.
- King, Charles, 2001. "The Benefits of Ethnic War: Understanding Eurasia's Unrecognized States" s 524-552 i *World Politics*, volym 53, nr 4.

- Lynch, Dov, 1998. *The Conflict in Abkhazia - Dilemmas in Russian 'Peacekeeping' Policy*. London: Royal Institute of International Affairs.
- Lynch, Dov, 2002. "Separatist States and Post-Soviet Conflicts" s 831-848 i *International Affairs*, volym 78, nr 4.
- Lynch, Dov, 2004. *Engaging Eurasia's States: Unresolved Conflicts and De Facto States*. Washington: United States Institute of Peace.
- MacFarlane, Neil S., 1997. "On the frontlines in the near abroad: the CIS and the OSCE in Georgia's civil wars." s 509-525 i *Third World Quarterly*, volym 18, nr 3.
- Olcott, Brill Martha, 1995. "Sovereignty and the 'Near Abroad'." s 353-367 i *Orbis*, volym 39, nr 3.
- Pegg, Scott, 1998. *International Society and the De Facto State*. Aldershot: Ashgate Publishing Ltd.
- Potier, Tim, 2001. *Conflict in Nagorno-Karabakh, Abkhazia and South Ossetia : a legal appraisal*. The Hague : Kluwer Law International.
- Ratner, Steven R. – Abrams, Jason S., 2001. *Accountability for Human Rights Atrocities in International Law – Beyond the Nuremberg Legacy*. Oxford: Oxford University Press. Andra upplagan.
- Suny, Ronald Grigor, 1994. *The Making of the Georgian Nation*. Andra upplagan. Bloomington & Indianapolis: Indiana University Press.
- UNOMIG. http://www.unomig.org/glance/facts_figures/, senast besökt 2008-01-05.
- Varshney, Ashutosh, 2001. "Ethnic Conflict and Civil Society - India and Beyond" s 362-398 i *World Politics*, volym 53, nr 3.
- Varshney, Ashutosh, 2003. "Nationalism, Ethnic Conflict, and Rationality" s 85-99 i *Perspectives on Politics*, volym 1, nr 1.
- Wienkonventionen om traktaträtten, 1969.

6.2 Intervjuer

- Adén, Hans Gunnar, Sveriges ambassadör i Georgien, 2007-12-11.
- Bermsjö, Louise, Sida i Georgien, 2007-12-11.
- Gabasjvili, Manana, Norwegian Refugee Council, 2007-12-13.
- Janasjia, Roin, georgisk IDP från Abchazien och ledamot i Georgiens parlament, 2007-12-15.
- Karlsson, Annika, Kvinna till Kvinna, 2007-12-11.
- Magnusson, Stina, Kvinna till Kvinna, 2007-12-11.
- Manjavidze, Dimitri, viceminister på Ministeriet För Konfliktlösning, 2007-12-12.
- Tharsgaard, Anders, Danish Refugee Council, 2007-12-16.
- Vasjahidze, Ketevan, Eurasia Foundation, 2007-12-12.
- Womble, David, World Vision, 2007-12-15.